

ס א ב ג מ"י פ"ח מהל'
שגנות הלכה ו':
סא ד מ"י ט"ז פ"ח הלכה
ו':

א ה מ"י פ"ד מהל'
שבועות הלכה כב סמג
לאחר כמה נטויע' י"ד פ"י
ל"ו ספ"ק י"ז:
ב ו מ"י ט"ז ס"ה כ"ב:

מוסף רש"י

ואפילו בקמייתא.
בתמי' קמייתא, בתמי'
ובה אלמא ידיעה הוית'
(ברכות י"ג.) ובשעה
שהלך בשני. נכנסה
לחמיה, שכח שהלך
בראשון. ואע"ג דטומאה
ולמית' הוה, מיהא ליה
אלמא מקלמ' הידיעה דשם
אל הנאשון (שם). ובהא
תא מיפליג. הי מרי
מאן אלמא דר"ש. מ"ק
למית' דר"ש לא פטרו אלמא
בנתינתא, דאלמ' בקמייתא
כיון דמיה נשך אלמא
טומאה ידיעה הוית' שולך
בשניה, אע"פ ששם
השך בראשון. אלמ' הי
מקלמ' ידיעה כתיבה והוה
ליה ידיעה בתמיה, אלמ'
בנתינתא לאלמ' ידיעה
ודמית, ור' שמעון
יהוה סבר אע"ג דטומאה
ידיעה ולמית' הוה, כיון
דליכא אלמא מקלמ' ידיעה
כמלן דלמית' דמית' (שם).
כאן שנה רבי ידיעות
ספיקות כו'. כס שש
ידע לו בחמיהו עיולן
ודל מלל הוה מניח טמא
על כל אחת ואחת, ידיעות
ספק שבועות מתלקות
למטאות דלא הוה הלכ'
למח, כן מביא אשם תלוי
על כל אחת, כל זמן שלא
נודע לו ידיעה ולמית' (שם)
ומועלם הוא דקא
אחי. ונעלם הוא טמא
משמע אע"ג דלמית' קלמ'
העלמ' כעומלם חייב (שם)
י"ז.

הדרן עלך ידיעות
הטומאה

רבינו חננאל

בכולם ואפילו בקמייתא
דמית' הלך בראשון ולא
נכנס למקדש הלך בשני
ונכנס. אפילו בהא פטר ר'
שמעון. ככל מקום כיון
שהלך בשניה ואח"כ
נכנס למקדש נמצא כו'
ודאי הוא טמא ונכנס
למקדש. ופירק רבא כיון
שהלך בראשון. ובשעת
הילוקו בשני שכח שהלך
בראשון. ובמקצת ידיעה
פליגי. רבנן סברי מקצת
ידיעה ככל ידעיה היא.
ואע"ג דבשעה שהלך
בשני לא ידע והלך
בראשון ידיעה היא. ור'
שמעון ידיעה כי האי
גזוהו ולא הוה ידיעה:
אמר מר הלך בראשון
ונכנס והוה טמא וטבל
וחזר והלך בשני ונכנס
וימתמיהוין אמאי
חייב הוא ספק ידיעה:
בשני לא הוה בראשון
היה בראשונה היה
טמא אי בשניה ואין שם
ידיעה ודאית בטומאה
ידיעה. א"ר יוחנן כאן
בידעת הטומאה עשו ספק
ידיעה כידיעה ולא כחייב
בה ידיעה בהדיא. אלא יריקין מוכתיב ונעלם ממנו והוה טמא. כל ידיעה דאית בה חייב. ולא עשו בכל התורה כולה

עשו ספק ידיעה כיריעה. לא דמי לנגע כעכדשה דרש
פירקא (דף ד'): ולא ידע אי כוית מטמא אי כעכדשה מטמא
דהתם הוא מטמא אי שייכא כלל טומאה בנה שנגע אצל הכא
פשיטא ליה דליכא טומאה הלך הוה ליה ידיעה טפי: כאן שנה
רבי ידיעות ספק מחלקות לחטאות.
מימה לר"ל מיקשה דר"ש בן יהודה
אדרבי שמעון בן יהודה להלכ' לא
פליג ארבי אלמא לענין אשם תלוי
אצל כהן דמחלקות למטאות מודה
ולעיל פטור גזי מקדש ללא חשיב
ליה ידיעה ואם יש לחלק ולומר דגזי
מקדש נענין ידיעה מעלייתא טפי
דומיא דידיעה בתמייתא א"כ היכי
פריך מר"ל אר"ל ונדחוק י"ל דהכי
פריך אמאי מוקי לה כרבי ישמעאל
לוקמה כרבי ולימא דסבירא ליה דלין
חילוק בין ידיעה הממלקת למטאת
ובין ידיעה דמקדש פליגי אדרבי
שמעון בן יהודה: נוקמה כרבי.
מימה דכלל הוה ידיעה ספק
מחלקת מקשה ליה נוקמה כרבי דלמרי'
ידיעה בית רבו שמה ידיעה ועוד
דמטעם ספק ידיעה לא מני ללוקמה
כרבי דהא איהו לא בעי ידיעה כלל
וי"ל שזה לא היה חידוש אי היה מוקי
לה כרבי דלא בעי אלמא ידיעה בית
רבו אלמא הכי פריך דלפילו כמלן
דבעי ידיעה גמורה מני ללוקמה
וכרבי דלמרי ידיעות ספק מחלקות:

הדרן עלך ידיעות הטומאה

שבועות שתיים. ורמינהו שבועה
שאובל כ"ג. משנה היא
בפרק ג' דנדרים (דף טו.) אף ע"ג
דהתם קמני ו"השבעה שאוכל לך
והכל קמני שבעה דרך הגמרא
לקרר המשנה שהביא ואין חילוק בין
שבעה להשבעה דהא"י ממני'
דהתם נמי פריך מנמני' דהכא בגמ'
ומשני כי הכא * ו"ג * כסמון דרייתא
במסרינן זו לאכול דלין לומר שהביא
דרייתא משום דלא קמני השבעה
דלא ה"ל למיפדן מנתייתא כיון דמני'
למיפדן מקמני' אלמא גרי' התם
במסרינן: לא שבועה א"א אובל
אך אסור. דמשמע הא מה שאוכל לך
יהא בנאסור שבעה וישא ע"ג דכפ"ב
דנדרים (ס"ט) מוקי רישא דהך משנה
כ"מ ור"מ לית ליה מכלל לאו אתה
שומע הן גזי נדרים כדלמרינן ספ"ק
דנדרים (דף י"ג.) יש חילוק בין שבעה
לנדרים כמו שאפרש בס"פ שבעה
הערות (דף לו: ד"ה ה"ג) צע"ה:
ש"י

היכן מצינו ב' במדבר ומביא קרבן
דשאובל דאכילנא משמע ורמינהו
שאובל לך לא שבועה שלא אוכל לך
דאכילנא משמע לא קשיא כאן במסרינן בו
לאכול כאן בשאין מסרינן
בשניל ציטול דיבורו וכיון דמשום ציטול דיבורו
הוא אף זה ציטול דיבורו שהאומר לא אוכל
לך שבעה לא אוכל לך כו'. אמר אחד משלש לשונות הללו אסור לו לאכול משל אותו האיש שגדר הימנו דהכי משמע שבעה לא אוכל לך שבעה ע"י שלא אוכל משלך: שבעה שאובל לך. בנאסור שבעה יהא עלי מה שאובל משלך דהכי משמע מה שאובל לך יהא בנאסור שבעה: לא שבעה לא אוכל לך. לא יהא עלי בנאסור שבעה מה שלא אוכל משלך הא מה שאובל לך יהא בנאסור שבעה: מקרינן

ואפילו בקמייתא ממה נפשך טמא הוא
אמר רבא * הכא במאי עסקינן כגון שהלך
בראשון ובשעה שהלך בשני שכח שהלך
בראשון דהוויא ליה מוקצת ידיעה ובהא קא
מיפלגי תנא קמא סבר דאמרינן מוקצת
ידיעה ככל ידיעה ורבי שמעון סבר לא
אמרינן מוקצת ידיעה ככל ידיעה הלך
בראשון ונכנס הזה ושנה וטבל חזר והלך
בשני ונכנס חייב ורבי שמעון פטור ואמאי
עשו ספק ידיעה כיריעה הוה אמר רבי יוחנן * כאן
הא מני רבי ישמעאל היא דאמר לא בעינן
ידיעה בתחלה: ורמי דרבי יוחנן אדרבי
יוחנן ורמי דריש לקיש אדריש לקיש
דחנניא * אבל ספק חלב ונודע ספק חלב
ונודע רבי ואמר כשם שמביא חטאת על
כל אחד ואחד כך ימביא אשם תלוי על
כל אחד ואחד ר"ש בן יהודה ורבי אלעזר
ברבי שמעון אמרו משום רבי שמעון אינו
מביא אלא אשם תלוי אחד שנאמר י"על
שגנתו אשר שגג התורה ריבתה שגגות
הרבה ואשם תלוי אחד ואמר ריש לקיש
כאן שנה רבי ידיעות ספיקות מתחלקות
לחטאות ורבי יוחנן אמר כשם שידיעות
ספק מתחלקות לאשמות בשלמא דרבי
יוחנן אדרבי יוחנן לא קשיא כאן עשו ולא
בכל התורה כולה עשו הכא הוא דלא
כתיבא ידיעה בהדיא מונעלם הוא דקא
אתי ולא בכל התורה כולה עשו דכתיב
או הודע אליו ידיעה מעלייתא בעינן אלא
לריש לקיש אדמוקים ליה כו' ישמעאל
נוקמה כרבי הא קא משמע על דרבי
ישמעאל לא בעי ידיעה בתחלה פשיטא
דלא בעי מדלא מיייתרי ליה קראי * ונעלם
דמייחייב על העלם מקדש מהו דתימא כי
לית ליה מקראי אבל מגמרא אית ליה קמ"ל:

הדרן עלך ידיעות הטומאה

שבועות שתיים שהן ארבע * שבועה
שאובל * ושלא אוכל שאכלתי
ושלא אכלתי שבועה שלא אוכל ואכל כל
שהוא חייב דברי רבי עקיבא אמרו לו
לר"ע * היכן מצינו באובל כל שהוא שהוא
חייב שזה חייב אמר להם ר' עקיבא וכי
היכן מצינו ב' במדבר ומביא קרבן: גמ' למימרא
דשאובל דאכילנא משמע ורמינהו
שאובל לך לא שבועה שלא אוכל לך שבועה
דאכילנא משמע לא קשיא כאן במסרינן בו
לאכול כאן בשאין מסרינן
בשניל ציטול דיבורו וכיון דמשום ציטול דיבורו
הוא אף זה ציטול דיבורו שהאומר לא אוכל
לך שבעה לא אוכל לך כו'. אמר אחד משלש לשונות הללו אסור לו לאכול משל אותו האיש שגדר הימנו דהכי משמע שבעה לא אוכל לך שבעה ע"י שלא אוכל משלך: שבעה שאובל לך. בנאסור שבעה יהא עלי מה שאובל משלך דהכי משמע מה שאובל לך יהא בנאסור שבעה: לא שבעה לא אוכל לך. לא יהא עלי בנאסור שבעה מה שלא אוכל משלך הא מה שאובל לך יהא בנאסור שבעה: מקרינן

ומה נפשך טמא הוא קודם שנגע
טמא ודאי וידיעה ודאי הוה ליה בתמיה: שכה שולך בראשון. ואין
כאן אלמא מקלמ' ידיעה: סגא קמא סבר כו'. מנא קמא אלמא
דכרי שמעון שפוטרי כזהו ושנה ואינו פוטרי בראשונה סבר כיון
דטומאת ודאי הוא אף על גב דליהו
לא ידע לה לכולהו דמיהו ליה ידיעה
ודאי אלמא ידיעה ספק עדיפא דהא
מהגן ידיעות ספק דהוה ושנה דהתם
ידע ליה לכולהו מילתא ואפי' הכי ספק
הוא אצל הכא אי הוה ידע לה לכולהו
מילתא הוה ליה ידיעה ודאית הילכך
לאו ידיעה ספק היא אלמא מקלמ'
ידיעה ולמית' ומקלמ' ידיעה ככל
ידיעה. ורבי שמעון בן יהודה אלמא
דר"ש סבר לא אמרינן מקלמ' ידיעה
ודאית ככל ידיעה: ואמאי ספק
ידיעה היא. לתנא קמא פריך: אלמ'
ספק חלב. חמיה ספק חלב וספק
שומן: ונודע. לו לאחר זמן שהוא
ספק חלב והכי הוא בלשם תלוי וחזר
ואכל ספק חלב ונודע לו שספק חלב
אכל: כשם שמביא חטאת כו'. לקמיה
פליגי ר' יוחנן ור"ש בן לקיש בפירושא
דהא מילתא דרבי: על שגנתו אשר
שגג. בפירשט אשם תלוי כתיב: כאן
שנה רבי ידיעות ספק מחלקות
לחטאות. והכי קאמר רבי כשידע לו
לאחר זמן שחלב היה יביא חטאת על
כל אחד ואחד שדיעת ספק שהיתה
לו צינתיים מחלקתם דלא ידעו שני
זימי חלב והיה חלב חלב כן כל זמן
שלא נודע לו שזה ודאי חלב אלמ'
ספק חלב מביא אשם תלוי על כל
אחת ואחת אלמא מדקמני שמביא
חטאת על כל אחת סבירא ליה
ידיעות ספק מחלקות לחטאות: ור'
יוחנן אמר. לא אמר רבי כן אלמ'
כן פירשה כשם שלענין לחטאות
שנאין על ידיעה ודאי ידיעה ודאי
על כל אחת ואחת כו'. מני
שצינתיים מחלקות לחטאות כן לענין
אשם תלוי הבא על ידיעה ספק ספק
ידיעות שצינתיים מחלקות לחטאות:
אדמוקים לה כרבי ישמעאל כו'. מני
דוחקיה למימר דלא בעי האי תנא
ידיעה בתמיה דלמא לעולם בעי
ופסירא ליה כרבי דלמרי ספק ידיעה
כיריעה: הא קא משמע לן. ריש
לקיש: מדלא מייחרי ליה קרא. דרבי
במתניין ונעלם להעלם טומאה הלכה
למשה מסיני:

הדרן עלך ידיעות הטומאה

שבועות. שאוכל ושלא אוכל.
הן שמים המפורשות
דכתיב (ויקרא ה) להרע או להטיע
דמשמע להרע ולא אוכל להרע אוכל
להטיע: שאכלתי ושלא אכלתי. הן
שמים הנוספות ממדרש חכמים כדליף
לה ר"ע לקמן בפירקין (דף כ"ה)
מריבוי הכתוב: מדבר ומביא קרבן.
בשניל ציטול דיבורו והוה אף זה ציטול דיבורו שהאומר לא אוכל לך שבעה לא אוכל לך שבעה ע"י שלא אוכל משלך: שבעה שאובל לך. בנאסור שבעה יהא עלי מה שאובל משלך דהכי משמע מה שאובל לך יהא בנאסור שבעה: לא שבעה לא אוכל לך. לא יהא עלי בנאסור שבעה מה שלא אוכל משלך הא מה שאובל לך יהא בנאסור שבעה: מקרינן

ממה נפשך טמא הוא קודם שנגע
טמא ודאי וידיעה ודאי הוה ליה בתמיה: שכה שולך בראשון. ואין
כאן אלמא מקלמ' ידיעה: סגא קמא סבר כו'. מנא קמא אלמא
דכרי שמעון שפוטרי כזהו ושנה ואינו פוטרי בראשונה סבר כיון
דטומאת ודאי הוא אף על גב דליהו
לא ידע לה לכולהו דמיהו ליה ידיעה
ודאי אלמא ידיעה ספק עדיפא דהא
מהגן ידיעות ספק דהוה ושנה דהתם
ידע ליה לכולהו מילתא ואפי' הכי ספק
הוא אצל הכא אי הוה ידע לה לכולהו
מילתא הוה ליה ידיעה ודאית הילכך
לאו ידיעה ספק היא אלמא מקלמ'
ידיעה ולמית' ומקלמ' ידיעה ככל
ידיעה. ורבי שמעון בן יהודה אלמא
דר"ש סבר לא אמרינן מקלמ' ידיעה
ודאית ככל ידיעה: ואמאי ספק
ידיעה היא. לתנא קמא פריך: אלמ'
ספק חלב. חמיה ספק חלב וספק
שומן: ונודע. לו לאחר זמן שהוא
ספק חלב והכי הוא בלשם תלוי וחזר
ואכל ספק חלב ונודע לו שספק חלב
אכל: כשם שמביא חטאת כו'. לקמיה
פליגי ר' יוחנן ור"ש בן לקיש בפירושא
דהא מילתא דרבי: על שגנתו אשר
שגג. בפירשט אשם תלוי כתיב: כאן
שנה רבי ידיעות ספק מחלקות
לחטאות. והכי קאמר רבי כשידע לו
לאחר זמן שחלב היה יביא חטאת על
כל אחד ואחד שדיעת ספק שהיתה
לו צינתיים מחלקתם דלא ידעו שני
זימי חלב והיה חלב חלב כן כל זמן
שלא נודע לו שזה ודאי חלב אלמ'
ספק חלב מביא אשם תלוי על כל
אחת ואחת אלמא מדקמני שמביא
חטאת על כל אחת סבירא ליה
ידיעות ספק מחלקות לחטאות: ור'
יוחנן אמר. לא אמר רבי כן אלמ'
כן פירשה כשם שלענין לחטאות
שנאין על ידיעה ודאי ידיעה ודאי
על כל אחת ואחת כו'. מני
שצינתיים מחלקות לחטאות כן לענין
אשם תלוי הבא על ידיעה ספק ספק
ידיעות שצינתיים מחלקות לחטאות:
אדמוקים לה כרבי ישמעאל כו'. מני
דוחקיה למימר דלא בעי האי תנא
ידיעה בתמיה דלמא לעולם בעי
ופסירא ליה כרבי דלמרי ספק ידיעה
כיריעה: הא קא משמע לן. ריש
לקיש: מדלא מייחרי ליה קרא. דרבי
במתניין ונעלם להעלם טומאה הלכה
למשה מסיני:

הדרן עלך ידיעות הטומאה

שבועות. שאוכל ושלא אוכל.
הן שמים המפורשות
דכתיב (ויקרא ה) להרע או להטיע
דמשמע להרע ולא אוכל להרע אוכל
להטיע: שאכלתי ושלא אכלתי. הן
שמים הנוספות ממדרש חכמים כדליף
לה ר"ע לקמן בפירקין (דף כ"ה)
מריבוי הכתוב: מדבר ומביא קרבן.
בשניל ציטול דיבורו והוה אף זה ציטול דיבורו שהאומר לא אוכל לך שבעה לא אוכל לך שבעה ע"י שלא אוכל משלך: שבעה שאובל לך. בנאסור שבעה יהא עלי מה שאובל משלך דהכי משמע מה שאובל לך יהא בנאסור שבעה: לא שבעה לא אוכל לך. לא יהא עלי בנאסור שבעה מה שלא אוכל משלך הא מה שאובל לך יהא בנאסור שבעה: מקרינן

ממה נפשך טמא הוא קודם שנגע
טמא ודאי וידיעה ודאי הוה ליה בתמיה: שכה שולך בראשון. ואין
כאן אלמא מקלמ' ידיעה: סגא קמא סבר כו'. מנא קמא אלמא
דכרי שמעון שפוטרי כזהו ושנה ואינו פוטרי בראשונה סבר כיון
דטומאת ודאי הוא אף על גב דליהו
לא ידע לה לכולהו דמיהו ליה ידיעה
ודאי אלמא ידיעה ספק עדיפא דהא
מהגן ידיעות ספק דהוה ושנה דהתם
ידע ליה לכולהו מילתא ואפי' הכי ספק
הוא אצל הכא אי הוה ידע לה לכולהו
מילתא הוה ליה ידיעה ודאית הילכך
לאו ידיעה ספק היא אלמא מקלמ'
ידיעה ולמית' ומקלמ' ידיעה ככל
ידיעה. ורבי שמעון בן יהודה אלמא
דר"ש סבר לא אמרינן מקלמ' ידיעה
ודאית ככל ידיעה: ואמאי ספק
ידיעה היא. לתנא קמא פריך: אלמ'
ספק חלב. חמיה ספק חלב וספק
שומן: ונודע. לו לאחר זמן שהוא
ספק חלב והכי הוא בלשם תלוי וחזר
ואכל ספק חלב ונודע לו שספק חלב
אכל: כשם שמביא חטאת כו'. לקמיה
פליגי ר' יוחנן ור"ש בן לקיש בפירושא
דהא מילתא דרבי: על שגנתו אשר
שגג. בפירשט אשם תלוי כתיב: כאן
שנה רבי ידיעות ספק מחלקות
לחטאות. והכי קאמר רבי כשידע לו
לאחר זמן שחלב היה יביא חטאת על
כל אחד ואחד שדיעת ספק שהיתה
לו צינתיים מחלקתם דלא ידעו שני
זימי חלב והיה חלב חלב כן כל זמן
שלא נודע לו שזה ודאי חלב אלמ'
ספק חלב מביא אשם תלוי על כל
אחת ואחת אלמא מדקמני שמביא
חטאת על כל אחת סבירא ליה
ידיעות ספק מחלקות לחטאות: ור'
יוחנן אמר. לא אמר רבי כן אלמ'
כן פירשה כשם שלענין לחטאות
שנאין על ידיעה ודאי ידיעה ודאי
על כל אחת ואחת כו'. מני
שצינתיים מחלקות לחטאות כן לענין
אשם תלוי הבא על ידיעה ספק ספק
ידיעות שצינתיים מחלקות לחטאות:
אדמוקים לה כרבי ישמעאל כו'. מני
דוחקיה למימר דלא בעי האי תנא
ידיעה בתמיה דלמא לעולם בעי
ופסירא ליה כרבי דלמרי ספק ידיעה
כיריעה: הא קא משמע לן. ריש
לקיש: מדלא מייחרי ליה קרא. דרבי
במתניין ונעלם להעלם טומאה הלכה
למשה מסיני:

הדרן עלך ידיעות הטומאה

שבועות. שאוכל ושלא אוכל.
הן שמים המפורשות
דכתיב (ויקרא ה) להרע או להטיע
דמשמע להרע ולא אוכל להרע אוכל
להטיע: שאכלתי ושלא אכלתי. הן
שמים הנוספות ממדרש חכמים כדליף
לה ר"ע לקמן בפירקין (דף כ"ה)
מריבוי הכתוב: מדבר ומביא קרבן.
בשניל ציטול דיבורו והוה אף זה ציטול דיבורו שהאומר לא אוכל לך שבעה לא אוכל לך שבעה ע"י שלא אוכל משלך: שבעה שאובל לך. בנאסור שבעה יהא עלי מה שאובל משלך דהכי משמע מה שאובל לך יהא בנאסור שבעה: לא שבעה לא אוכל לך. לא יהא עלי בנאסור שבעה מה שלא אוכל משלך הא מה שאובל לך יהא בנאסור שבעה: מקרינן

ממשע מוקדמי סיפא שבועה שלא אוכל ואכל כל שהוא. ורמינהו שבועה שאובל לך אסור לו לכולהו בכל דלא

א ומי פ"א מה' נדרים
ה' ע"ג ע"ג יוד' כי רב
פ"ג (ג)
ב ח מ"י פ"א מה' נדרים
שבעות הלכה ג ועין
כ"מ:
ג ח מ"י פ"א מה' נדרים
הלכה ה'
ד ח מ"י פ"א מה' נדרים
שבעות הלכה ג ועין
כ"מ:
ה ח מ"י פ"א מה' נדרים
שבעות הלכה ג ועין
כ"מ:
ו ח מ"י פ"א מה' נדרים
שבעות הלכה ג ועין
כ"מ:
ז ח מ"י פ"א מה' נדרים
שבעות הלכה ג ועין
כ"מ:

אלא רבא קשיא. אע"ג דרבא נמי מודה דמתפסין בנדר נדר דמטנה שלימה היא מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני (נזיר כ:). וכן בנדרים קאמר דנקרבין הו' נדר מ"מ פריך לרבא אמאי דמפרש איסור דקרבא מתפסין ורבא משני דלא קאי לאיסור דקרבא: **דבי ר' א' נדר.**

פירש בקונטרס דלא גרסינן כיון דמדרכנן הוא לאסור כי נדר חייל עליה איסור כל יחל דהא א"ר הו' דאורייתא הא אמרינן לקמן (דף סה.) דנדרים חלין על דבר מזהה דכבר הכשות מיהו נראה לרבי יתחק דגרסי' ליה ספיר אע"ג דלא הו' דאורייתא נמי חייל עליה נדר מ"מ דבר אחר שמולה בו לא איקר נדר דבדר הגדור כיון דלא נדר איכא עליה איסור דאורייתא ועוד דהא דנדרים חלין על דבר מזהה בצטוול מזהה איירי כדתנא בפ"ג דנדרים (דף טז.) כיצד אמר קונס שאני נוטל לזבז שאני מניח תפילין דמתסקינן התם בגמ' מבי ידור נדר לה' אפי' בדבר של שם חייל עליה אבל אם נדר לקיים מזהה מזה שאמר קונס שלא אוכל ביוה"כ או שלא אוכל בנילות וטרפיות לא חייל דאין איסור חל על איסור ולהכי איצטרך עטמא דמדרכנן וימיהו לר' יהודה בן בתירא דאית ליה לקמן בפירקין (דף סו.) ושם דנשבע לקיים את המנוה חייב כ"ש נדרים שחלין בצטול שיחולו לקיים:

מוסף רש"י

כל שישינו בשמירה. ללא תעשה מלאכה (ברכות כו.) ואיתבדו בשמירה. דמן (קדושין כט.) כל מנות לא תעשה בין שהזמן גרמא בין שאין הזמן גרמא שנים חייבות. דהשעה המנוה אשה לאיש לכל עושים כמורה (לכ"ל.)

רבינו חננאל

איתו איסור נדר האמור בתורה הרי עלי שלא לזכור בשר ושלא לשחוק יין כיום שמת בו אביו כו. ואמר שמואל הוא שגדור ובו מאותו היום. מאי טעמא דתיבי איש כי ידור נדר לה' מזהה ליה למכתב כי ידור. ותיבי כי ידור נדר ש"מ רעד שידור בכבוד הגדור. ומקשינן כיום שמת בו אביו פשיטא. דאמר לו לזכור בשר ולשחוק יין דבתיא נתיב: (ברכות י: ט"ז.) כל לזכור בשר ושחוק יין פשוט מוטל לפניו אסור לזכור בשר ולשחוק יין. ופרקינן אידי דבעי למיזנות כיום שגדור בו גדליה כו. אחיקם. דאפילו לא נדר שלא לזכור בשר ושחוק יין אסור הוא דהוא צום שבועי. מהו דתימא כי נדר מי אכיל לא מתפסין בנדר הוא קמ"ל מיקרא א הוה אכיל הוה קאי באיסורא דרבנן. השתא איסורא דאורייתא הוא משום כל שחוק יין אסור. תנא נמי כיום שמת בו אביו. וקמ"ל דאסור כרבא ולא עוד אלא דאסור יין ויחנן קאי כותילה דאמר מבטא לא אוכל לך שבועה איסור לא אוכל לך שבועה: כי אמת רבא אמר ר' יוחנן אכלתי ולא אכלתי שוא ואזהרתה מהכא לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא. אוכל ולא אוכל שבעה ואזהרתה ולא תשבע בשמי לשקר. קונמות עובר בבלי יחל דבתי. ואותבינן עליה והתניא שוא ושקר אחד הוא. מאי לא מדרשו לשבע. ושקר נמי לשבע. ופריך לא ליעולם שוא לשבע ושקר להבא. והכי קאמר שוא ושקר אחד הוא. כלומר כשם שלוקה על שרך כך לוקה על שוא. ורבי' פשיטא בתרייהו לאו כתיב בהו. ואינוני מהו דתימא כדאמר ליה רב פפא לאימא ליה יתקן כלל כלומר שבעת שוא אין לה כפרה כלי. קמ"ל דרבאי דאמר כלי.

אלא רבא קשיא. אע"ג דרבא נמי מודה דמתפסין בנדר נדר דמטנה שלימה היא מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני (נזיר כ:). וכן בנדרים קאמר דנקרבין הו' נדר מ"מ פריך לרבא אמאי דמפרש איסור דקרבא מתפסין ורבא משני דלא קאי לאיסור דקרבא: **דבי ר' א' נדר.**

אלא רבא קשיא אמר לך רבא תריץ ואימא הכי אוזיהו איסור נדר האמור בתורה האומר הרי עלי שלא אוכל בשר ושלא אשתה יין כיום שמת בו אביו כיום שגדור בו פלוני ואמר שמואל והוא שגדור ובו מאותו היום מאי טעמא אמר קרא איש כי ידור נדר לה' אעד שידור בדבר הגדור כיום שמת בו אביו פשיטא כיום שגדור בו גדליה בן אחיקם איצטרך ליה סלקא דעתך אמינא כיון דכי לא נדר נמי אסור כי נדר נמי לא הויה עליה איסור והאי לא מיתפסין בנדר הוא קמ"ל ואף ר' יוחנן סבר לה להא דרבא דכי אתא רבין א"ר יוחנן מבטא לא אוכל לך איסור לא אוכל לך שבועה כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן אוכל ולא אוכל שקר ואזהרתה מהכא לא אכלתי שוא ואזהרתה מהכא לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא וקונמות עובר בלא יחל דברו מיתבי שוא ושקר אחד הן מאי לאו מדרשו לשעבר אף שקר נמי לשעבר אלמא אכלתי ולא אכלתי שקר הוא מידי איירא הא כדאיתא והא כדאיתא ומאי דבר אחד הן דבדיבור אחד נאמרו כדתניא **זכור** (ש"ש) זכור בדיבור אחד נאמרו מה שאין (ב) יכול הפה לדבר ומה שאין האוזן יכול לשמוע בשלמא התם בדיבור אחד נאמרו כדרב ארא בר אהבה (ד) דאמר רב ארא בר אהבה הגשים חייבות בקידוש היום דבר תורה דאמר קרא **זכור** ושמור כל שישינו בשמירה ישנו בזכירה והני נשי הואיל ואיתנהו בשמירה איתנהו נמי בזכירה אלא הכא למאי הלכתא מיבעי ליה אלא כשם שלוקה על שוא כך לוקה נמי על שקר כלפי לייא אלא אלא אימא כשם שלוקה על שקר כך לוקה נמי על שוא פשיטא האי לאו והאי לאו מהו דתימא כדאמר ליה **זרב פפא** לאביי לא יתקן כלל קמ"ל

להקיש זכור לשמור בקידוש היום דנפקא לן מזכור את יום השבת (שמות כ) וזכרו על היין (פסחים קו.) ואף ע"ג דשאר מצוות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות (קדושין כט.) צו חייבות דאיתקש לשמור דביבור אחד כל שישינו בשמירה לאוי שבת שני בקידוש והגשים ישנן בשמירה דכל מצוות לא תעשה צין שהזמן גרמא צין שלא הזמן גרמא נשים חייבות (שם): **ה"ג אלא כשם שלוקה על שוא כו.** להכי קאמר אחת הן לענין מלקות: **כלפי לייא.** כלפי היכן אחת פניה. זו היפוך היא דלילו שקר אשכחן בה לאו שזו מצוה כגון לא אוכל ואכל שעבר על שבעת ע"י מעשה אבל אכלתי ולא אכלתי לאו שאין צו מעשה הוא: **אלא אימא כשם שלוקה על שקר.** כלאו שיש צו מעשה כך לוקה על שוא אע"פ שאין צו מעשה דנ"ל מלא יתקן ה' (שמות ס) כלקמן (דף כה.) הוא דלא יתקן אלא צ"ד כל מטה מלקין אותו אם התרו בו ומתקין אותו: **פשיטא.** דהא כתיב קרבא לך יתקן ה': **מהו דסימא כדאמר ליה רב פפא לאביי.** לקמן בשמעתין (כא.) אימא לא יתקן כלל: קמ"ל

הריני ואימא כו. כלומר האי תנא לאו במתפסין בנדר איירי אלא בעיקר נדר איירי ואשמעינן שאינו חייב בנדר אלא"כ פירשהו ואח"כ תנאו דבדר הגדור עליו כבר דלילף לה ואילו מקרא וה"ק איתו איסור נדר אכל מתפסין בנדר לאו נדר הוא וה"ד מיתפסין בנדר שלא פירש הרי עלי שלא אוכל בשר ושלא אשתה יין אלא אמר הרי עלי יום זה כיום שמת בו אביו כיום שגדור את ירושלים בתורבנה: **פשיטא.** כיון דטעמא משום נדבור וצ"ל הוא עליו מיתת אביו מה לי כאן וכי משום דמת בו אביו מיגרע גרע איסורי הרי נדור וצ"ל עליו: **ה"ג פד"ל דכיון דכי לא נדר אסור כי נדר נמי לא מיתפסין בנדר הוא קמ"ל**

ואף רבי יוחנן כו. ולא גרסינן כיון דמדרכנן הוא לאסור כי נדר חייל עלי' איסור' בלא יחל לא גרסינן לה להא דהא א"ר מדאורייתא הוא (ב) אמרינן (לקמן כה.) הנדרים חלים על דבר מנז' כדבר הכשות: **ואף ר' יוחנן סבר לה להא דרבא.** דאיסור שהולאו בשלון שבעה שבעה: **אוכל לך אוכל.** כלומר שבעה שבעה להבא קרוי שבעת שקר: **ואזהרתה מלא תשבעו בשמי לשקר.** וה"ק לא תשבעו בשמי כדי לשקר בשבעתם לאחר זמן והמתרה בו זרין להתרות בו שוא עובר באזהרת לא תשבעו בשמי לשקר: **אכלתי ולא אכלתי.** כל שבעה לשעבר שאינה אמת קרויה שבעת שוא לשון שוא לשון ולא כלום כמו בצבלי השוא (ושעיה ה) לשוא הימני את בניכם (ירמיה ג) אף כן יאמנה מפיו לצטלה ואזהרתה מלא תשא והמתקרא הוא לזכור להתרות בתא קונמות ה"ו בלא יחל. כלומר לא יחל דמשמע להבא לאו לאזהרת שבעת להבא אתא דשבעת להבא מלא תשבעו בשמי לשקר נפיק וכי אתא לא יחל לאזהרת נדרים אתא לאשכחי מדרכין דאמר אזהרת שבעת להבא אתא מלא יחל: **מה שוא לשעבר.** כגון נשבע על דבר שא"ל שהכל יודעים שאין שבעה זו כלום: **אף שקר לשעבר.** כגון אכלתי ולא אכלתי לה"א לא מיקריא שוא לפי שאין הכל מכירים בה אם אמת אם שקר ועל כרחק שבעת להבא מלא יחל דברו אבל לא תשבעו בשמי לשקר שבעה לשעבר היא וה"ק לא תאזינו שבעה כלומר מפיס: **דרבא אדא.** כלומר

להקיש זכור לשמור בקידוש היום דנפקא לן מזכור את יום השבת (שמות כ) וזכרו על היין (פסחים קו.) ואף ע"ג דשאר מצוות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות (קדושין כט.) צו חייבות דאיתקש לשמור דביבור אחד כל שישינו בשמירה לאוי שבת שני בקידוש והגשים ישנן בשמירה דכל מצוות לא תעשה צין שהזמן גרמא צין שלא הזמן גרמא נשים חייבות (שם): **ה"ג אלא כשם שלוקה על שוא כו.** להכי קאמר אחת הן לענין מלקות: **כלפי לייא.** כלפי היכן אחת פניה. זו היפוך היא דלילו שקר אשכחן בה לאו שזו מצוה כגון לא אוכל ואכל שעבר על שבעת ע"י מעשה אבל אכלתי ולא אכלתי לאו שאין צו מעשה הוא: **אלא אימא כשם שלוקה על שקר.** כלאו שיש צו מעשה כך לוקה על שוא אע"פ שאין צו מעשה דנ"ל מלא יתקן ה' (שמות ס) כלקמן (דף כה.) הוא דלא יתקן אלא צ"ד כל מטה מלקין אותו אם התרו בו ומתקין אותו: **פשיטא.** דהא כתיב קרבא לך יתקן ה': **מהו דסימא כדאמר ליה רב פפא לאביי.** לקמן בשמעתין (כא.) אימא לא יתקן כלל: קמ"ל

המואל כללם בנגדו וכו'. ועין 'מס' שם ד"ה שז' וכו' מה להקן דליתו שיהי ככל. א"כ מוכח דכ"ל מיל' דנשים אסורות ככללם דל"ל גם ככללם הו' א"כ בנדרות דף ע"ג א' תתיל ואם התמול גומר הרי דל"ל דל"ל איתו טובא בלילה וכו' נשים פטורות מלצות ואסורות בכללם: שיהם ברבור אחד נאמרו. וכן הוא אומר אחת דבר אלהים שתיים זו שמעתי. ואומר הלא כה דברי כשא וגר

(א) ור"ה (סו.) (ב) נכרות כו. (ג) נכרות שם ע"ש. (ד) לקמן (כא.) (ה) וכו' (ו) מס' דממות מה ד"ה ור"ש פוטין. (ז) וכו' מס' ערבין ג: ד"ה ה"י

תורה אור השלם

1. איש כי ידר נדר ליי או השבע שבעה לאסור אסור על נפשו לא יחל דברו בכל היצא מפיו במדבר ל ג במדבר ל ג 2. ולא השבעו בשמי לשקר והללה את שם אלהיך אבני יי ויקרא יט יב 3. לא תשא את שם ה' אלהיך לשון כז לא יתקן יי את אשר ישא את שמו לשוא: שמות כ ו 4. זכור את יום השבת לקדשו: שמות כ ו 5. שמור את יום השבת לקדשו כאשר צוך יי אלהיך: דברים ה יא

הגהות הב"ח

(א) נ"ב מה שאין הפה יכול לדבר כל"ל: (ב) ר"ש ד"ה ה"ג וכו' הוא הא אמרינן: (ג) תוס' ד"ה כל וכו' דלית לן למיקן:

גליון הש"ס

גם זכור ושמור כדבריהם אהרן ילקוט רמז ראה ה"א מילתא דליל כל דברים שאלמנו דיעביד אמת: תוס' ד"ה דבי וכו' ופרוהו ל"י יתרוהו בן בתירא. מנזר דק"ל לר"י צ"ב נשבע שלא לאכול בנילות חייב וכן משמע מלשון רש"י לעיל דף ד ע"א ד"ה אינו חייב וכו' ומן לקמן נשבע וכו' משמע דמתני' זו נשבעת לקיים המצוה ככלל היא צ"כ לקיים מצוה. אבל תוס' לקמן ד"ה לקיים הציול שפירש בנדרים דר"י צ"ב מירי רק נשבעת לקיים מצוה שיהי פונה וכדומה אבל נשבעת לקיים מצוה ר"י צ"ב דפטור וכו'. ורבה דכ"י מוכח דר"י כמקובל דמתני' דף כב. דפרקי' ולישני נמי שבעה שלא אחרים ומשני מושבע ועמד מהו סני. ושם איתא דמתני' נשבעת לקיים מצוה גם כן כיום כיון דרבנן פליגי עליה רק משמע דליתא בלאו וכן רבא וכו' וכן לענין קרבן אבל לענין מלקות ל"ל שיהי אמת בלאו וכן כדאיתא במשכתי' דף כ ע"ב ויהי אמת מיייר לענין מלקות. אבל ע"כ דמתני' מיייר רק לקיים מצוה ובה נכמת לרבנן נשבעת לישב כסופה ועבר חייב מלקות אבל בלתי' מלי' אית טעם כלל לפנותא דר"י צ"ב ורבנן אלא דהו' נמי ככל המורה דמתני' דל"ל א"כ איסור חל על איסור: ד"ה כל וכו' י"בא בשם י"בא בתני' בפ"ד נשים פטורות. קשה לי ללמא הוצרכו להביא זה ולפטר לחיות דלילה לאסוקי דמתני' ככ"ע הא יש להוכיח זה מקובל דנכרות דף ע"ג א"כ א"כ

